

Неки од разлога раста популизма: «Радничка» или «идентитетска» левица?

Успех популизма не може се приписати само пропаганди популистичких партија – он у доброј мери зависи и од понашања других странака. Према неким истраживачима, врло је важно какав став традиционалне партије заузимају према омиљеним темама популиста: да ли их игноришу, прилагођавају им се (преузимају/копирају) или се према њима држе одбојно.

Објашњење популистичког успеха ипак је најбоље потражити у промени политичког профила традиционалних странака, односно промени њиховог међусобног односа. Научна истраживања потврдила су да популисти највише напредују онда када се програми умерене левнице и партија десног центра уједначавају или када долази до стварања такозваних «великих коалиција» левих и десних.

Како су се партије левог центра у последњим деценијама двадесетог века све више окретале «либералној» економској политици, њихов утицај на радничку класу је слабио. Као резултат тога, у жељи да освоје гласове ових «отпалих» бирача, десничарске популистичке партије - које су првобитно водиле конзервативну или неолибералну економску политику - отишле су «улево». У међувремену, традиционална левица је све више заборављала свој изворни позив и окретала се питањима као што су национални и сексуални идентитет, мигранти и мултикултуралност. Коначну корист од овог заокрета извукли су пре свега Зелени и екстремно десничарски популисти.

Док је, дакле, економски профил умерене левнице постајао све замагљенији, све више су се наглашавала друштвена, а не економска питања. Једноставно, тамо где су левичарске странке предводиле тржишно оријентисане неолибералне реформе, њихови преставници нису више могли да рачунају са економијом као изборним адутотом. Стога су почели да раде на "јединственом, снажном социјално-културном искорак", а онда да истичу «нове, значајне програмске разлике које их одвајају од деснице» - све у нади да ће на тај начин привући нове бираче. Економски нејасно профилисане, оне су нову, атрактивну «стратегију преживљавања» пронашле у политизовању неекономских питања. Пребацивање тежишта конкурентске борбе на нову тематску област омогућило им је да се боље – на један нов

начин – профилишу у односу на друге и тако избегну озбиљне изборне поразе до којих би због млитаво дефинисане економске политике сигурно дошло.

Традиционалној левици то, међутим, ствара нов, озбиљан проблем: ако се, наиме, као главна питања око којих се у политичкој арени ломе копља јављају национални и сексуални идентитет, миграције или мултикултуралност, онда од тога почињу да профитирају нове странке левице (као што су Зелени) и деснице (популисти). То што левица заборавља да је њен главни задатак одбрана рада (одбрана у којој је некада давно она рођена) отуђује бираче од традиционално левих странака и гура их у наручје оних који су у овом тренутку спремнији да понуде радикалан економски програм. Пристајање уз остала програмска начела популиста у доброј мери је само последица прихватања њихове економско-социјалне политике, која ће – бар свету рада тако изгледа - омогућити излазак из зачараног круга неолибералног хегемонизма.